PRAWA KARDYNALNE NIEWZRUSZONE

Udecydowane

I.

Wiara Swięta Katolicka Rzymska Oboyga Obrządków ze wszystkiemi Prawami Kościoła Swiętego *in Spiritualibus*, w Obu Narodach Korony Polskiey, y W. X. Lit: tudzież, w Prowincyach do nich należących wieczyście panuiącą będzie, y tak się w Aktach publicznych mianować ma.

II.

Królem Polskim, Wielkim Xiążęciem Litewskim, nie kto inny bydź może, iak szczególnie z urodzenia, albo z powołania Katolik Rzymski; Królowa także Katoliczka Rzymska bydź powinna. A gdyby innego była wyznania, tedy pokąd by do Wiary Swiętey Rzymskiey nie przystąpiła, koronowaną bydź nie moze.

III.

Przeyście od Kościoła Rzymskiego Katolickiego Oboyga Obrządków do iakiegokolwiek innego wyznania zawsze za Kryminalny występek poczytywane będzie.

IV.

Dla wszystkich Ludzi wyznania dotąd w Państwach Rzplitey tolerowanego, a od panuiącey Wiary innego, pokóy w wyznaniu y obrządkach zachowuiemy, waruiąc: iż żadna Zwierzchność Duchowna, lub Swiecka, nie będzie mogła nikogo prześladować z przyczyny wyznania y Obrządków.

V.

Królewstwo Polskie y W. X. Litt. z wszystkiemi Xięstwami, Woiewodztwami, Ziemiami, Powiatami, Feudami, wszelkiemi Miastami y Portami do siebie należącemi, wieczystą Unią, podług uroczystych warunków nawzaiem złączone, na zawsze w nienaruszonym Związku, złączeniu y całości zostawać ma. Nie będzie się godziło na żadnym Seymie, ani komużkolwiek bądź żadney części zamieniać, tym bardziey od Ciała Rzpltey oddzielać, ustępować, lub oddzielenie, albo zamianę przedsiębrać.

VI.

Królewſtwo Polſkie, y W.X.Litt: ze wſzyſtkiemi Xięſtwami, Woiewództwami, Ziemiami, i Powiatami, z których ſię teraz Rzplta ſkłada, y na potym ſkładać będzie, ieſt, y na zawſze bydź ma Rzecząpoſpolitą wolną y nikomu nie podległą. Która Rzeczpoſpolita iedno y nie rozdzielne ſkładaiąc Ciało, ſama w Stanie Szlacheckim Prawa dla Narodu ſtanowić ieſt mocna, y tym tylko Naród poſłuſzeńſtwo winien. Sama tylko Podatki na potrzeby publiczne uchwalać ieſt mocna, y uchwalonemi rozrządzać; Sama tylko Woyſko dla poſzechney obrony y ubeśpieczenia, ſobie iedynie wierne y podległe utrzymywać, a do poſłuszeńſtwa Władzy, którą nad Woyſkiem przełoży, obowiązywać; Sama Woyne wypowiadać, pokòy y wſzelkie Traktaty zawierać; Sama tylko Królów wolnie obierać, Magiſtratury, oraz Urzędy tworzyć, znoſić, przeciąg Urzędowania naznaczać, Oſoby do Magiſtratur, Oſoby do Reprezentacyi za Granicą Dyplomatycznych y wſzelkich Urzędów obierać, tudzież o ſpoſobie wyboru onych ſtanowić mocna będzie.

VII.

Wſzelka Cudzoziemſka Gwarancya Rządu Polſkiego, przeciwna niepodległości Rzpltey, y uwłaczaiąca Jey ſamowładnnści, ieſt, y na zawſze będzie nie ważną; y aby żadna podobna, pod iakimkolwiek bądź pretextem, od nikogo w Rzpltey proponowaną y przyiętą bydź nie mogła, tym Prawem Kardynalnym waruiemy.

VIII.

Nic przeto w Państwach Rzeczypoſpolitey za Prawo y Władzę poczytano bydź nie ma, coby nie wypływało z wyraźney woli Rzeczypoſpolitey na Seymach. Zadna Urzędowa Władza nikomu rozkazywać, y do wykonania rozkazów zniewalać nie będzie mocna, czego nie rozkazuią Prawa; nie będzie mogła pozwalać ſobie, y nikomu tego, czego zakazuią Prawa; nie będzie zaniedbywać y zaniedbania dopuſzczać w tym, co Prawa wykonać nakazuią.

IX.

Wſzyſcy Obywatele Rzeczypoſpolitey Stanu Szlacheckiego y wſzelkiey kondycyi, także Cudzoziemcy, Przybylcy, y iakimkolwiek ſpoſobem w Państwach Rzpltey znayduiący ſię Ludzie, Prawem dotąd ſpiſanym, y które na potym uſtanowione y ſpiſane będzie, ſądzeni bydź maią, przez te Urzędy y Władze, do których z Prawa należą, y należeć będą.

X.

Neminem captivabimus, nisi jure victum. Nie będzie się godziło ani Królowi, ani żadney Władzy Rządowey, zgoła nikomu tego Prawa naruszać, wyiąwszy przypadki Prawami wyszczególnione, y wyszczególnić się maiące.

XI.

Głos wolny na Seymikach każdemu Szlachcicowi, y na Seymie Seymuiącemu nayuroczyściey zabeśpiecza się, y pod żadnym iakimkolwiek bądź pretextem Sądowi nie podpada; także głos wolny każdemu Obywatelowi, nawet nie na Ziazdach publicznych, tudzież myśli, lub zdania swego, czy to Pismem, czy drukiem wydanie, a to z podpisem imienia swego waruie się, bez potrzeby zezwolenia, approbacyi, słowem bez żadney pod iakimkolwiek nazwiskiem Formy; wszakże pod odpowiedzią w Sądzie, gdyby kto pismem, lub drukiem *directe* do buntu skłaniał, y gdyby kto krzywdził sławę bliźniego swego. W materyach zaś Religii y Dziełach ku zepsuciu Obyczaiów dążących, pod Duchowną Cenzurą, tudzież approbacyą Juryzdykcyi Duchowney Wiary Panuiącey.

Zgodno z Oryginałem.

J. Łuszczewski
Poseł Sochaczewski
Bywszy Sekretarz Seymowy.